

הַלְכוֹת נְשִׂיאוֹת כְּפִים סִימָן קכח

ביאורים ומוספים

[משנ"ב ס"ק קמא]

בְּנְשִׂיאוֹת-כְּפִים מְתָרֵם⁽¹⁴⁵⁾.

145) וטעם הדבר, ביאר השו"ע הרב (סנ"א) לפי שבתפילה הוא עומד ומדבר לפני המלך, ושיכור אינו ראוי לדבר לפני המלך, מה שאין כן ברכת כהנים שמדבר אל העם.

ואף שלענין קריאת שמע כתב הרמ"א לעיל (סי' צט ס"א) ששיכור אסור בקריאת שמע, כתב המחצה"ש (ס"ק נה) שהיינו משום שיש בה קבלת עול מלכות שמים, אבל ברכת כהנים דומה לשאר ברכות שהתיר הרמ"א (שם) לשיכור לברך, כל עוד לא הגיע לשכרותו של לוט.

[משנ"ב שם]

וְכִינֵן מַגְתוֹ, דַּעַת מִגֵּן אֲבָרְקָה לְאֶסֶר בְּנְשִׂיאוֹת כְּפִים, וְכִפָּה אֲחֵרוֹנִים הוֹלְקִין עָלָיו כִּינֵן שְׂאֵינוֹ מְשַׁכְּרֵם⁽¹⁴⁶⁾.

146) וכהן שצריך עקב חולשתו לקדש בין שחרית למוסף, כתב הקצו"ש (סי' ק ס"ג) שישמע הקידוש מאחר. ואם אין לו מינו תרגימא ויצריך לשחות רביעית יין כדי לצאת ידי חובת קידוש, כתב בביה"ל לקמן (סי' רפו ס"ג ד"ה אכילת פירות) שמוותר לו לשחות רביעית יין שלנו, שבדאי יש בו גם מעט מים, ובחיי אדם (כלל לב ס"ז) כתב שישתה הרביעית בשתי פעמים.

ומיץ ענבים, כתב בשו"ת אז נדברו (ח"ז סי' ו) שעדיף מין מגיתו, ומותר לכדן לישא את כפיו לדעת הכל.

ובשמחת תורה, כתב לקמן (סי' תרט ס"ק יז) בשם הלו"ש שאין הכהנים נוהגים לעלות לדוכן, משום שמצויה בו שכרות, ובאליהו רבה כתב, שבפראג היו הכהנים נוהגים לעלות לדוכן במוסף, ויש שהיו עולים אף בשחרית, וסיים, שכל מקום לפי מנהגו, ומ"מ יזהרו שלא ישחו.

[ביה"ל ד"ה שתי רביעית]

וְצִלְכֵן אֵנוּ צְרִיכִין לְפָרוֹשׁוֹ שֶׁל הַמִּגְן-אֲבָרְקָה⁽¹⁴⁷⁾.

147) שפירש בדת רבינו ירוחם, שדוקא שתיית שאר משקאות המשכרים אוסרתו רק כשהגיע לשכרותו של לוט, אבל שתיית יין אוסרתו אף ברביעית, ושלא כפי שפירש הבי"ד דעת רבינו ירוחם, שאף ביין אינו אסור אלא אם כן הגיע לשכרותו של לוט.

[משנ"ב ס"ק קמז]

כִּינֵן אֶפְלוֹ לֹא עֲשֶׂה תְּשׁוּבָה עַל חֲטָאֵיו⁽¹⁴⁸⁾ וכו', שְׂאִין קְבוֹל הַכִּרְכָּה מְלִוֵי כְּפִינִים אֶלָּא בְּהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא⁽¹⁴⁹⁾ וכו', וְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בְּרַחֲמֵי מִכְרָךְ אֶת יִשְׂרָאֵל כְּחֻצְצוֹ⁽¹⁵⁰⁾.

148) ודוקא שעושה עבירות אלו לחיובן, אך מומר העובר עבירות להכעיס, כתב הפמ"ג (משב"ז לט) שאסור לו לישא כפיו [וראה משנ"ב לקמן (סי' שפה ס"ק ד) שכתב שמומר העובר עבירות להכעיס אפי' שלא בפרהסיא דינו כגוי].

149) מקור הדין בירושלמי (גיטין פ"ה ה"ט): "שלא תאמר איש פלוני מגלה עריות ושופך דמים והוא מברכני, אמר הקב"ה ומי מברכך, לא אני מברכך [בתמידה], שנאמר וישמו את שמי על בני ישראל ואני אברכם".

ואף שכתב השו"ע לעיל (סל"ה) שכהן שנהג את הנפש לא ישא את כפיו, כתב בביאור הגר"א (שם) שהירושלמי דובר באופן שאין ידוע בודאי שנהג את הנפש, אלא רק יצא עליו ריגון, שנושא את

כפיו [וכמבואר בסל"ו, ובמשנ"ב ס"ק קלג, ובמה שכתבנו שם בשם העולת תמיד], אמנם לשיטת הרמ"א (שם) שאם עשה תשובה נושא את כפיו, אפשר להעמיד את דברי הירושלמי בעשה תשובה. 150) אמנם, לעיל (ס"ק ב) כתב כדעת הסוברים שפירוש המילים 'ואני אברכם' היינו שהקב"ה יברך את הכהנים.

[משנ"ב ס"ק קמח]

כִּהֵן שְׂנֵשָׂא גְרוּשָׁה⁽¹⁵¹⁾ וכו', עַד שְׂיָדֵר עַל דַּעַת רְבִים⁽¹⁵²⁾.

151) ומשמע שנפסל דוקא כשנשאה, אבל לא כשבא עליה בזנות. ואם רגיל לבוא עליה בזנות ונעשה מועד לדבר, מסתפק הפמ"ג (א"א ס"ק נח) אם נפסל.

152) וכיון שפסולים לברכת כהנים, אינם צריכים לצאה קודם ברכת 'רצה', כפי שכתב לעיל (ס"ק יב), וראה מה שכתבנו שם.

[משנ"ב ס"ק קמח]

שְׂנֵדֵר שְׂהֵדֵר עַל דַּעַת רְבִים אֵין לוֹ הַתְּרָה⁽¹⁵³⁾.

153) ואם נדר על דעת רבים ועבר שוב, כתב בשו"ת מאמר מרדכי (איטנגא, סי' טז) שלא ישא כפיו.

[משנ"ב ס"ק קמט]

אֵף שֶׁהֵדִיר מִמֶּנָּה הִנָּאָה אֶסוּר לִשְׂאֵא כְּפִיו⁽¹⁵⁴⁾, וְגַם אֵינוֹ עוֹלָה לְתוֹרָה דְּאִשְׁתֵּי⁽¹⁵⁵⁾.

154) ובטעם הרבר כתב בשו"ת הרא"ם (סי' נט), שכיון שמתייחד ומסתתר עמה בחזקת אשתו, הרי הוא בחזקת שבא עליה, שאין אפטרופוס לעריות.

155) והקשה הפמ"ג (משב"ז פתיחה לסי' קלה) לפי מה שמצדד המג"א (סי' רא ס"ק ד, הביאו המשנ"ב שם ס"ק יג), שמצות 'וקדשוני' היא מדאורייתא, איך ביטלו חכמים את המצוה. ותיירץ על פי המבואר בגמ' (יבמות ז, ב) שיש כח ביד חכמים לעקור דבר מן התורה בשב ואל תעשה. ועוד, שכיון שחילל את קדושתו, לאו קודש הוא ואינו בכלל 'וקדשוני'.

ולענין להעלותו לשאר עליות בישראל, כתב בשו"ת אגרות משה (או"ח ח"ב סי' לג) שמוותר להעלותו [כמבואר בפמ"ג שם], שלא נאסר לקרותו לתורה, אלא שאיבד את מעלת כהונה ולויה להיקרא ראשון ושני.

[משנ"ב ס"ק קנא]

רְעִין בְּתִשׁוּבָת כְּתִבְסוּפֵר סִימָן טז, בְּרוּפָא שְׂמִכְבָּר מֵתִים שְׂשֵׁשׁ לוֹ תוֹעֲלַת הַתְּנֻחַת מְמוֹן, לֹא סָגִי בְּקַבְלָה לְבָד⁽¹⁵⁶⁾.

156) וכהן הרוצה להיות רופא בבית חולים אשר לפעמים מצויים בו מתים, כתב בשו"ת טוב טעם ודעת (מהדו"ג ח"ב סי' ר"ב) שכאשר צריכים אותו החולים מחמת מומחיותו, או שהוא נצרך ודחוק לפרנסה, יש להחיר [ובצירוף דעת הש"ך (סי' שעב ס"ק ב) שכאשר המת נמצא בחדר אחר אין איסורי אלא מדרבנן], וכשמודמן שם מת, אם עוסק בפיקוח נפש באותה שעה, מותר לו לשמש כדרכו. אמנם בשו"ת אגרות משה (י"ד ח"א סי' רמח) כתב שאסור לכהן להתמנות לרופא לצורך פרנסה בבית חולים שיש בו מתים, אלא אם כן מת שם יהודי רק פעם בהרבה ימים, ומתנה עם הנהלת בית החולים שכאשר ידע שיש יהודי מו, או אפילו גוסס, יהא רשאי לצאת מיד. וראה מה שכתב בזה הגרש"ז אויערברך (נשמת אברהם י"ד סי' שע ס"ק ב).

יום א' כ"א אייר תשע"ו

ט באר הגולה

פ שם רבנים עליפי
ירושלמי דגשין מ"ז
צ בכורות מ"ה
ק רשב"א ויטהר"
אבותה מסונא
דכורות ר ר"י
אבותה פשם דמר
שכאל

הלכות נשיאת כפים סימן קכח

(קמ) אף-על-פי שהיא מזוג, ואפלו שתאו בכמה פעמים, לא ישא את כפיו (קמא) עד שישיר יינו מעליו: **לט** פלא היו בו (קמב) אחד מהדברים המונעים נשיאת-כפים, אף-על-פי (קמג) שאינו מדקדק במצות וכל העם (קמד) מרננים אתריו, נושא את כפיו (קמה) (שאין שאר עברות (קמו) מונעין (סו) נשיאת-כפים): **מ** (קמז) **כהן** שגשא (ס) גרושה לא ישא את כפיו, ואין נוהגין בו גרושה אפלו לקרות בתורה ראשון. ואפלו גרושה או מתה פסול, עד שיודר הנאה (קמח) על דעת (סח) רבים (קמט) מהנשים שהוא אסור בהם: **מא** (קנ) *נטמא למת שאינו משבחה מתי מצנה, פסול מן הדוכן ומכל מעלות הפנהה עד שישוב (קנא) ויקבל שלא (סט) יטמא עוד למתים. (נש) אומרים דמי שיש לו בה (קנב) שהמיר

באר היטב

הרא"ם במקומו לא היה מקשה מדקדקה כס"ק נט מה שהרא"ם עצמו הרגיש בזה ומישבו כמ"ש, ע"ש. וגם נפל טעות בדברי מ"א כמה שפירשין על קשית בה"ז, ע"ש, ובספרי מ"א דפוס פרופס המחדשים נתקן הטעות ע"פ הפניה אותו, ע"ש. והן רע מעללים וכליעל וערפנים. לכ"ע אין מונעין, מהרבי"ל ח"א ויבנה"ג: (סח) **רבים**. עמ"א וצ"ח מ"ש בש"ע א"ע ט"ו צו ס"ק כו דוק, וצ"ח בפר"ח בספרו מים חיים דף ו ע"א. אם אמר שאינו כהן ונשא אשה פסולה, אפלו גרושה והדיר הנאה מכל נשים הפסולות אין לו דין כהן לשא את כפיו ולקרות בתורה ראשון, מהר"י הלוי ט"ו לג, וצ"ח בבלבוש א"ע בסוף הספר, וצ"ח בש"ע אה"ע ט"ו ו בכס"י ג ס"ק ו מ"ש: (סט) **יטמא**.

באר הלכה

אינו אסור אלא שכור ולא בתווי רביעית, עין שם; ומכל מקום יש שנוי בין שיטה זו לדברי רבנו יצחק, דשם מחמיר על-כל-פנים באינו יכול לדבר לפני המלך, ולרובנו יתום דוקא כשהגיע לשכרותו של לוט, וצ"ח כן אנו צריכין לפרושו של המגן-אברהם¹⁴⁷, עין שם. ומירו, לדינא מסקימם האחרונים דאפלו בשאר משקין, כל שאינו יכול לדבר לפני המלך אסור לשא כפיו, כמו שפסקתי במשנה ברורה: * נטמא למת וכו'. עין במשנה ברורה דדוקא במזיד, כן פנה בבית-יוסף, ופשוט. והנה מלשון השלחן-ערוך משמע דאפלו אם עבר פעם אחת באקראי גם-כן נפסל, ולעניות דעתי, מלשון המשנה (בכורות מ"ה) דקתני "והפסמא למתים" משמע כשהוא מוצד לבק אר קנסוהו חכמים, אבל לא בנטמא פעם אחת; והא דמפסל בנושא נשים בעברה ואפלו בנשא גרושה אחת, התם כיון דהוא מחזיקה לאשה ועומד במדרו, הלא הוא מוצד לאסור זה, וכן משמע מלשון מהר"א המובא בבית-יוסף, מה שאין כן בזה ונהא דקתני "והנושא נשים", משום דכלל בזה גם חללה ויונה, כמו שפירש הרע"ב שם, וכן בלשון מר שמואל המובא בבית-יוסף כותב גם-כן "נטמא למתים" לשון רבים, וכן ברמב"ם פ"ק ו מהלכות ביאת המקדש כתב גם-כן בלשון המשנה, עין שם. ודברי אפלו ברובם שפירש בש"ס לאסור לשא כפיו. גם-כן דעת אבי העזרי והאור זרוע [ומובא בהגמ"י] דדוקא במוצד לבק עתיד ולא באקראי. ואף דלא קומא לן

משנה ברורה

(קט) במקדש אינו חיוב, ורק אסורא בעלמא, ולהכי בנשיאת-כפים דקלא מעבודה מתר לכתלה: (קמ) אף-על-פי שהיא מזוג וכו'. דבכהאי גוונא במקדש חיוב: (קמא) עד שישיר וכו'. עין סימן צט סעיף ב, ושיעור גם לכאן. וכל זה לענין יין, אבל בשאר משקין נמשכרים, כתב המגן-אברהם דמתר לשא כפיו אפלו נשתבר עד שאינו יכול לדבר לפני המלך, דבתפלה כהאי גוונא תפלתו תועבה, כדלעיל בסימן צט, בנשיאת-כפים מתר¹⁴⁸, אם לא שהגיע לשכרותו של לוט, דאז פשוטה יחשב, וכן כתב בספר מטה-יהודה. אבל (קי) הרבה אחרונים חולקין על זה וסוברין דגם בשאר משקין, כל שנשתבר בהן עד שאינו יכול לדבר לפני המלך אינו נושא כפיו. ודין ממתו, דעת מגן-אברהם לאסור בנשיאת-כפים, וכפה אחרונים חולקין עליו כיון שאינו משכר¹⁴⁶: **לט** (קמב) אחד מהדברים וכו'. רוצה לומר, הנזכרים בסימן זה: (קמג) שאינו מדקדק במצות. הינו (קיד) אפלו מצות המורות בעריות וכו'. (קמד) מרננים אתריו. אפלו (קיב) רנון של אמת, שהוא מפרסם לכל ברשעתו: (קמה) שאין שאר עברות וכו'. פרוש, הוין מעבודת גלילים ושפיכות דמים וכו'. (קמו) מונעין. הינו אפלו לא עשה תשובה (קיא) על חטאי¹⁴⁸. והטעם כתב הרמב"ם: לפי שזו מצות עשה על כל כהן כהן וכהן שנראו לנשיאת-כפים, ואין אומרים לאדם רשע והפנע מן המצות; ואל תתמה ותאמר; ומה תועיל ברבת הדיוס זה? שאין קביל הכרחה תלוי בפניהם אלא בהקדוש-ברוך-הוא¹⁴⁹. שגאמר "ישמו את שמי על בני ישראל ואני אברכם", הכהנים עושין מצותן שנצטוו בה, והקדוש-ברוך-הוא ברחמיו מברך את ישראל כהפסוק: עד כאן לשונו: **מ** (קמז) **כהן** שגשא גרושה וכו'. והוא הדין (קיד) חללה וזונה או תלוצה. ומה שנתבאר בסמוך שאין שאר עברות מונעים נשיאת-כפים, הינו דוקא בעברות (קטו) שאין שאר הכהנים מזהרים יותר מישראל, אבל כמה שהכהנים מזהרים יותר מישראל, שגדשת כהנים גם לו והוא חללו, לפיכך פסול מדרבנן לכל דבר קנהה עד שידר על דעת רבים¹⁵² וכו': (קמה) **על דעת רבים**. שגדר שהדר על דעת רבים אין לו התרה¹⁵³, אבל כשלא ידר על דעת רבים חישגן שמה ילך אצל חכם וישאל על נדרו, לפי שיצד הרע תוקפו לעריות: (קמט) **מהנשים שהוא אסור בהם**. (קמז) וגם צריך לגרש אותה, כן פתבו האחרונים ומה שלא הזכיר המחבר דבר זה, משום דקאי אף על גרושה ומתה שהזכר בתחלה. (קיז) ואם ירצה לשהותה עוד על איהו זמן שלא לגרשה, אף שהדיר ממנה הנאה אסור לשא כפיו¹⁵⁴, וכן אינו עולה לתורה ראשון¹⁵⁵: **מא** (קנ) **נטמא למת וכו'**. והינו דוקא (קיח) במזיד, וצ"ח בבאר הלכה: (קנא) **ויקבל**. (קיט) בבית-דין. וכו' אין צריך לדר ולשבוע כנ"ל בסעיף מ, דשאני עריות דיצרו תקפו. וצ"ח בתשובת כתב סופר סימן טו, ברופא שמבקר מתים שיש לו תועלת הנחת ממונו, לא סגי בקבלה לבר¹⁵⁶, עד שידר ברבים, כמו בנשים בעברה, עין שם: (קנב) שהמיר או זנתה. עין במגן-אברהם שהוכיח דלא מחללת אביה רק בזונה, דהוה לה לשמרה, אבל לא בהמרה; והא דנקט שהמירה,

שער הציון

(קט) בית-יוסף: (קי) עלת-תמיד ואלהי רבה ודרר-הימים, וט"ו הפליג עוד ביותר פנה, ע"ש: (קיב) אחרונים: (קיג) לבוש והג"ר ושי"א, ואין רנון זה כרנון הנזכר בסעיף לו, ששם אינו כי אם לעז בעלמא ולהאחרונים דמפליחי להאי רנון ככהתם, מפרשי דקא אורי המחבר לענין עבודת גלילים ושפיכות דמים, אלא שלשון רמ"א דחוק לפרושים: (קיג) עלת-תמיד ופרי תבש ואלהי רבה והג"ר ומגן-גבורים, דלא פרלפ"ח: (קיד) אחרונים: (קטו) לבוש ושי"א: (קטז) והינו דאפלו מגרש ארצה אחר הנשיאת-כפים גם-כן שרי. וכהיא דאמרין שם בגמרא: נדר ועובר יודר ומגרש. אלא דצריך על-כל-פנים לקבל על עצמו תקף באתו יום לגרשה [א"י]: (קיז) אלהי רבה בשם תשובת הרא"ם, וכתב עוד שם דאפלו היא מעבך ממת נפשות לגרשה, אפלו הכי לעת עמה הוא פסול לקהנה. וספרי-מגדים נשאר בדיון זה בצריך עיון ולכן לא העמקתיו בפנים: (קיח) בית-יוסף: (קיט) כן כתב הרמב"ם בפ"ק ו מביאת מקדש:

הלכות נשיאת כפים סימן קכח

או שזוהה, (קנב) אין מהגבין עוד (ע) לקדשו (קנד) כי אביה היא (על) מחללת (מרדכי פרק נגמר הדין):
מב (עב) (קנה) שהחלל (קנו) אינו נושא את כפיו: **מג** האחר שבעת ימי אבילות נושא כפיו. וכתוף
שבעת ימי (עג) אבילות (קנו) *יצא (עד) מבית הכנסת בשעה שקורא 'כהנים'. הגה ויש אומרים, דכל זמן
האבילות (קנח) אפלו עד י"ב חדש (קנט) על אביו ועל (עט) אמו אינו נושא את כפיו (מרדכי סוף פרק הקורא עומר
והגהות מיימוני), וכן נוהגין בקדינות אלו: **מד** כהן אף-על-פי שהוא פנוי נושא את כפיו: הגה ויש אומרים
(קס) דאינו נושא (עו) כפיו, דהשרוי בלא אשה שרוי בלא שמחה, והמקורב יש לו להיות בשמחה (מרדכי פרק הקורא
עומר). (קסא) ונהגו שנושא כפיו (קסב) אף-על-פי שאינו נשוי. ומכל מקום הרוצה שלא לנשא כפיו אין מוחין בידו, רק
שלא יהא בבית הכנסת (קסג) בשעה שקורין (עו) 'כהנים' או אומרים להם לטל ידיהם. ונהגו (קסד) בכל קדינות

ש רמב"ם ת בית
יוסף א משמעות
תשובת הרשב"א

באר היטב

ואין צריך לדר, דשאני צריות דיצרו תקפו: (ע) לקדשו. הינו לפתח ראשון
ולכרך ראשון, אבל פשיטא דג"כ, ט"ו כ"א: (על) מחללת. עין מ"א מה
שהקשה מסוגיא דסנהדרין, ומתוך תרוצו העלה דכונת המרדכי הוא דאם
המירה לעבודת אלילי הקדם ודאי שמונה, אבל בהמירה לחוד אינה מחללת ומשי"ה לא נקט המרדכי בן שתימיר, ע"ש, ובתשובת שבוה"י יעקב
דאין טנהג בזמן הזה לפסל הכתוב משום זנות בתו או בממיר דת בין בתו או בנו, ע"ש, וכ"כ בתשובת שבוה"י יעקב שם: (עג) החלל. אפלו חלל
מדרבנן, מ"א. ואם עלה יבד, פ"ח: (עג) אבילות. וכ"ש אונן. ואם עלה לא יבד, בין אבל בין אונן, פ"ח: (עד) מבכה"ג. אפלו בשבת מהשבעה,
כנה"ג. ופ"ח חולק עליו וכתב דיקום ג' עשה וישא את כפיו ותבוא עליו ברבת טוב, ע"ש. ואם קראוהו, לכ"ע צריך לעלות אפלו בחל דאל"כ עובר
בשעה. ופ"ח כתב דאונן אפלו אם קראוהו לו לעלות לא יעלה, ע"ש: (עט) אמו. וה"ה כל ל' על קרובים. ואם א"ל עלה צריך לעלות כמ"ש. וה"ה
הקובר מתו ברגל אסור בג"כ, דהא אסור בשמחה כמ"ש ב"ד ס" שמה. ואם אין שם כהנים בבכה"ג רק אבילים תוף שלשים או תוף יב"ח, יעלו לדוכן,
משוכת נקטת' התקנאל ס" יב, ע"ש, דלא כמ"א ס"ק סו: (עו) כפיו. ועם כהנים אחרים לכ"ע נושא כפיו, דלא גרע מקטן, מ"א ע"ת פ"ח ר"ח פוסקים.
רק זה בפניו שלא נשא אשה, אבל אם אין אשתו עמו נושא את כפיו לבדו, כנה"ג ע"ת מ"א: (עו) כהנים. ע"ל ס"ק א מש"ש:

שערי תשובה

[עט] אמו. עכ"ט. ועין בבגד"ק קנה סימן ב בש"ץ כהן והוא אבל ואין שם אלא
הוא, כיון שא"א לו לצאת מבכה"ג יעלה וישא את כפיו:

משנה ברורה

משום דכיון שהמירה, מסתמא זנתה גם-כן, ומה שכתב "או
זנתה" הינו או זנתה לחוד: (קנב) אין מהגבין עוד לקדשו. הינו
לענין לפתח ראשון ולכרך ראשון, אבל לא לענין נשיאת כפיו,
שהרי אפלו אם בעצמו עבר על אסור זנות גם-כן נושא כפיו,
כדלעיל בפע"ק לט. וכל-שכן שאין נפסל על-ידי זנות בתו
[אחרונים]. ומבאר במרדכי, דמכל מקום יש רשות לקדשו אלא
שאין מהגבין: (קנד) כי אביה יכו'. ודוקא (קס) כשזוהה ארוסה
או נשואה דכה"כ מ"ר קרא, אבל פניה לא. וכתבו אחרונים,

באר הגולה

כן, מכל מקום בענינו שבלאו הכי לא התכווהו כל הפוסקים ולכדו ממו
שמואל גאון והרשב"א כמבאר בבית יוסף, ומשמע לכאורה דלא כבירא
להו כלל דין זה, ואם-כן אף דאנן נקטינן להקמיר בנושא נשים ומשמא
למתיים לנשיאת כפיו קמר שמואל והרשב"א. די לנו אם נקמיר במועד
לפי ולא באקראי, כיון שבאמת עקר דין זה לכלי עלמא אף בעבודה אינו
פי אם קנסא דרבנן בעלמא: וצריך עיון לדעת: * יצא מבית הכנסת
בשעה שקורא 'כהנים'. עין לעיל במשנה ברורה סעיף קטן יב בשם
המרדכי, שהוציא צריך לצאת קדם שמתחילין 'דעה':

דבזמן הזה אין מנהג לפסל כהן בשביל זנות בתו¹⁶⁷ או המרת דת של בנו ובתו: **מב** (קנה) החלל. דהינו הולד מאסורי-כהנה, שהן
גרושה וזנה וחללה: (קנו) אינו נושא את כפיו. לפי שאינו ככהנו והרי הוא כנר לכל דבר¹⁶⁸, כמו שכתוב באב"י ע"ר סימן ז, ואפלו
חלל של דבריהם, כגון הולד מחלוצה, גם-כן אינו נושא כפיו¹⁶⁹ [אחרונים]: **מג** (קנו) יצא מבית הכנסת. דמדניא ח"ב האבל לברך,
שהרי ח"ב בכל מצות האמורות בתורה, אלא שנהגו שלא לנשא כפיו¹⁶⁰ משום שצריך הכהן להיות בשמחה וטוב-לב בשעת הברכה,
כדכתיב "וטוב לב הוא יברך"¹⁶¹, ולכך צריך לצאת כפי שלא יקראוהו לעלות לדוכן¹⁶². (קכא) ואפלו בשבת ואין שם כהן אלא הוא, לא
יעלה. ובר"עבד אם לא יצא וקראוהו לעלות לדוכן, בין בשבת ובין בחל, בין שאין שם כהן אלא הוא ובין עם כהנים אחרים,
(קכב) צריך לעלות, דאם לא-כן עובר בעשה¹⁶³: (קנח) אפלו עד י"ב חדש. הינו אפלו בשבת יום-טוב, שאינו נקרא שרוי בשמחה,
שהרי אסור לילך לשמחת נשואין וכיוצא בזה. (קנג) והוא הדין הקובר מתו ברגל, אף-על-פי שצדין לא חל עליו האבילות, מכל
מקום הרי על-פל-פנים אסור בשמחה כל ימות הרגל¹⁶⁴. (קנד) והוא הדין אונן, אפלו ביום-טוב שהוא ח"ב בכל המצוות, מכל מקום הרי
אינו שרוי בשמחה¹⁶⁵, וכבר כתבנו דמכל מקום אם קראוהו לעלות יעלה. (קס) ויש אומרים דבאונן, אפלו קראוהו לעלות לא יעלה¹⁶⁶:
(קנט) על אביו ועל אמו. והוא הדין כל שלשים על שאר (קסו) קרובים שמחייב להתאבל עליהם¹⁶⁷. ואם אין שם בבית הכנסת שני
כהנים אחרים חוץ מהאבל, (קסו) מתו להאבל לנשא כפיו תוף י"ב חדש על אביו ואמו או תוף שלשים על שאר קרובים:
מד (קס) דאינו נושא כפיו. ומיהו, (קסא) נשוי שאין אשתו עמו, מתו לכלי עלמא: (קסב) ונהגו שנושא כפיו. הינו אפלו
(קכט) אין שם כהן אלא הוא: (קסג) אף-על-פי שאינו נשוי. דדוקא באבילות מחמירינן, ששרוי בצער, מה שאין בן בנה,
(קל) שאף-על-פי שאינו בשמחה, מכל מקום אינו שרוי בצער: (קסג) בשעה שקורין 'כהנים'. באמת צריך לצאת בכרפת 'דעה',
וכמו שכתבנו כמה פעמים, אלא דגם בעת ברפת-כהנים (קל) צריך שלא יהיה בבית הכנסת משום פגמא¹⁶⁸, וכנ"ל בסעיף ד:
(קסד) בכל מדינות אלו וכו'. ובאר"ץ-ישראל ובכל מלכות מצרים המנהג לנשא כפיו בכל יום¹⁶⁹, והפוסקים קלסו למנהגם בזה:

שער הציון

(קכ) עלת-ממיר ואליה רבה וש"א: (קכא) מגן אברהם ואלת-ממיר ולבוש והגנ"א וש"א, דלא פאליה רבה:
(קכב) מגן אברהם וש"א: (קכג) מגן אברהם והגנ"א ושלשום-שלמה וכן משמע באלה רבה: (קכד) מהר"ם טיקטין ופרי חדש: (קכו) לאפוקי קרובים
שהם רק פסולי עדות לו, אף שצריך להראות קצת אבילות בשבת ראשונה, ח"ב לנשא כפיו [א"ר]: (קכז) תשובת נקטת' התקנאל המובא בכאר היטב
והעתיקו גם בעל דרך-הטהים לדינא, ודלא כמגן אברהם, וכן משמע גם-כן בחדושי ר' עקיבא איגר, ויש להטל כמותם, דהרי בלאו הכי הוא רק מנהגא
בעלמא: (קכח) אחרונים: (קכט) פן משמע מאחרונים: (קל) לבוש וש"א: (קלא) פרי-מגדים:

הַלְבוּת נְשִׂיָּא כְּפִים סִימָן קַבָּח

ביאורים ומוספים

[משנ"ב ס"ק קנד]

אין מנהג לפסל כהן בשביל זנות בתו¹⁵⁷.

157) וטעם הדבר כתב השו"ע הרב (סנ"ד) משום שאינה מחללת את אביה אלא כשזונתה בעדים ובהתראה וכשהעידו עליה בפני סנהדרין. וטעם נוסף כתב הכף החיים (ס"ק רמו) על פי דברי המרדכי [שהביא המשנ"ב ס"ק קנג], שהרי מי"מ יש רשות לישראל לקדשו.

[משנ"ב ס"ק קנו]

לפי שאינו ככהונו וְהָרִי הוּא כְּזֶר לְכָל דְּבָרָא¹⁵⁸.

158) ואם עולה, כתב בביה"ל לעיל (ס"א ד"ה ואין לזר) בשם הפמ"ג שנובר בעשה, ואפילו אם עלה ירד.

[משנ"ב שם]

גְּזוּן הַנּוֹלֵד מִחֻלּוּצָה, גַּם-כֵּן אֵינוֹ נוֹשֵׂא כְּפִיו¹⁵⁹.

159) ומי"מ מבואר בפמ"ג (א"א ס"ק טג) שיש חילוק בין חלל דאורייתא לחלל הרבנן לענין ספק חלל, שאם הוא ספק חלל מדאורייתא לא יעלה לדוכן כשהוא יחידי, ואם יש עוד כהנים יכול לעלות עמם אך לא יברך ברכת אשר קדשנו, מה שאין כן בספק חלל מדרבנן, שיכול לישא כפיו בברכה.

[משנ"ב ס"ק קנז]

אֵלָא שְׁנֵהָגוּ שְׂלָא לְשֵׂא כְּפִים¹⁶⁰ וכו', כְּדַכְתִּיב יְ"טוֹב לֵב הוּא יְבָרַךְ¹⁶¹, וְלִכְךָ צְרִיךְ לְצַאֵת כְּדִי שְׂלָא יִקְרְאוּהוּ לְעֻלּוֹת לְדוֹכָן¹⁶² וכו', דָּאִם לֹא-יִכְן עוֹבֵר בְּעֵשֶׂה¹⁶³.

160) ולענין נשיאת כפיים בבית האבל על ידי כהנים שאינם אבלים, כתב בשו"ת כנסת יחזקאל (סי' יב) שאף הם לא ישאו כפיהם, משום שבבית האבל נגזרים כל המתפללים אחרי האבל. אמנם, השערי תשובה (סי' קכא ס"ק ב) כתב שבירושלים נוהגים לישא כפיים בבית האבל, וכן כתב בשו"ת מהרי"ל דיסקין (קריא אות קצט) שלא ישר בעיניו המנהג שלא לישא כפיים, וכן דעת החו"א (ארחות רבנו ח"ג עמ' ריב, בשם הגר"ח קניבסקי) שבארץ ישראל אבל נושא כפיו כל י"ב חודש [חוץ משבעת ימי האבילות], והקצות השלחן (סי' כג סכ"ה) כתב שכן הוא המנהג בארץ ישראל.

[משנ"ב ס"ק קסג]

מְשׁוּם פְּגָמָא¹⁶⁸.

168) אבל אם בלעדי לא יהיו עשרה בבית הכנסת, כתב בשו"ת שבט הלוי (ח"ד סי' יד אות א) שאף אם כהן זה נוהג לעולם כדעת היש אומרים ברמ"א שלא לעלות, מי"מ כאן ישאר בבית הכנסת ואף יעלה לדוכן, שבכך גורם לקיום מצות עשה דאורייתא. ואף אם מתעקש שלא לעלות ולנהוג כמנהגו, מי"מ לא יצא בפעם זו מבית הכנסת.

[משנ"ב ס"ק קסד]

וְכַאֲרֵץ-יִשְׂרָאֵל וְכַבֵּל מַלְכוּת מִצְרַיִם הַמְנַהֵג לְשֵׂא כְּפִים בְּכָל יוֹם¹⁶⁹.
169) והמנהג בערי הגליל, כתב בספר עיר הקודש והמקדש (ח"ג פכ"ה אות ב ס"ו) שאין נשיאת כפיים בחול, כי אם במוסף של שבתות וימים טובים, וסיים על זה: "ולא ידוע בביור על ידי מי ועל יסוד מה נוהגים כך". ובשו"ת מנחת יצחק (ח"ח סי' א-ב) האריך ליתן טעם למנהגם, וכתב שאין להם לשנות מנהגם, ובשו"ת שבט הלוי (ח"ד סי' ע) כתב, שאלו שכבר שינו ממנהגם אין בידינו כח להחזירם למנהג הקודם, אך גם אלו שאוחזים במנהגם אין לכופם לשנותו.

וקהילה הבאה ממקום שנושאים בו כפיים כל יום, להתגורר בגליל, דעת הגר"ש אלישיב (שו"ת ישא יוסף ח"ג סי' לד) שתנהג כמנהג מקומם החדש, ולא ישאו הכהנים כפיהם אלא במוסף של שבת ויום טוב.

ומקום בחוץ לארץ שנתחדש בו ישוב ישראל, דעת הגר"ש אלישיב והגר"ש אויערבך (ברכת הורי סי' יט הע' יג) שאין להם להנהיג נשיאת כפיים כל יום, אלא ינהגו כמנהג חוץ לארץ לישא כפיים רק במוסף של יום טוב.

